

Un afer relacionat amb la mort d'un home de Montblanc dins la vegueria de Cervera (1685-1686)

RESUM

Notícia de l'assassinat l'any 1685 a La Guàrdia Lada (La Segarra) d'un home de Montblanc, quan anava a pagar els interessos d'un censal a la Comunitat de preveres de Cervera que devia el Comú montblanquí, l'any 1685.

RESUMEN

Noticia del asesinato el año 1685, en La Guàrdia Lada (La Segarra), de un hombre de Montblanc, cuando iba a pagar los intereses de un censal a la Comunidad de presbíteros de Cervera, que debía el municipio de Montblanc el 1685.

ABSTRACT

The news of the murder in 1685 in La Guardia Lada (Segarra) a man of Montblanc, when he went to pay interest on a census in the community of priests who owed Cervera Common Montblanc, in 1685.

.....

Josep M. Llobet i Portella (Cervera, 1940)

Mestre de català, llicenciat en Filosofia i Lletres i doctor en Història, ha exercit la docència a diferents nivells, formació d'adults, ensenyament mitjà i cicles universitaris. Fins el 2007 fou professor a l'Institut d'Educació Secundària Antoni Torroja, de Cervera i també al Centre Associat de la UNED de la mateixa ciutat. Col·labora habitualment en publicacions periòdiques de la Conca de Barberà (*Aplec de Treballs*, *Podall*, *Recull*), la Segarra (*Miscel·lània Cerverina*), Urgell (*Urtx*), Pla d'Urgell (*Quaderns de El Pregoner d'Urgell*) i altres comarques.

Un afer relacionat amb la mort d'un home de Montblanc dins la vegueria de Cervera (1685-1686)

Josep M. Llobet i Portella

*jllobet@cervera.uned.es

Paraules clau: bandolerisme, la Segarra, Montblanc.

A la meitat de l'any 1685, un home de Montblanc que es deia Ramon Pau, conegut també per Claveria, quan es dirigia a Cervera per pagar l'import d'una pensió de censal que devia la Universitat de Montblanc a la Comunitat de Preveres de l'església parroquial ceriverina, fou mort en el territori de la vegueria de Cervera. El mòbil de l'homicidi segurament era robar-li els diners, atès que, durant els segles XVI i XVII, el bandolerisme fou un fenomen generalitzat a Catalunya.¹ Amb tot, si aquest era el motiu, sembla que els atacants no aconseguiren els seu propòsit o, almenys, no totalment, ja que el dia 22 d'agost d'aquell mateix any un síndic del Comú de Montblanc, que era mercader i de nom Francesc Amorós, es presentà a la cort del veguer de Cervera amb la finalitat de rebre les 9 lliures i 16 sous que portava a sobre l'home mort, les quals havien estat trobades durant la visura del cadàver que havia fet el veguer (*document 1*).

Aquest delictes seria un més dels comesos aquell any 1685, quan es cometeren diversos robatoris. Atès que els delinqüents no havien estat detinguts, era costum que s'aixequés el sometent a fi de perseguir-los i procedir a la seva captura, però, en aquella ocasió, els paers de Cervera sembla que no s'atreviren a fer-ho, malgrat les recomanacions fetes, en aquest sentit, pel regent de la Reial Audiència de Catalunya (*documents 2 i 3*). El motiu era la mala gestió que, en aquests afers, havia portat a terme el veguer de Cervera, almenys, així ho fa suposar el vot negatiu emès per l'advocat de la vila ceriverina (*document 4*).

Apèndix documental

1

1685, agost, 22. Cervera

Francesc Amorós, mercader, de Montblanc, com a síndic, procurador i actor de la Universitat de Montblanc, reconeix que Jaume Guanter i Duran, veguer de la vila i vegueria de Cervera, i la resta d'oficials de la cort de la vegueria, li han donat 9 lliures i 16 sous en diferents monedes, que és la quantitat de metàl·lic que portava un home, que fou trobat mort al terme de Llindars, a la vegueria de Cervera, anomenat Ramon Pau, conegut també per Claveria, pagès, de Montblanc, el qual havia estat enviat pels còsols d'aquesta última població per tal de pagar l'import d'una pensió de censal deguda a la Comunitat de Preveres de l'església parroquial de Cervera.

Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), Fons Notarial, Cervera, signatura 107, Josep Solsona, *Manual*, 1679-1685, f. 161v-163r.

Die XXII augusti M DC LXXXV.

Ego Franciscus Amorós, mercator, villae de Monblanch, uti syndicus, procurator et actor, ut assero, Universitatis dictae villae de Monblanch et pro infra scriptis expressas epistolas gerens a Bernardo de Folcràs, domicello, vicario iam dictae villae et vicariae de Monblanch, et magnificis consulibus eiusdem universitatis vobis infra scripto nobili domino dompno Iacobo Guanter et Duran, vicario villae et vicariae Cervariae, directas, datae quarum fuit in eadem villa de Monblanch, die XXI presentium et currentium mensis et anni, cum sigillo dictae Universitatis sigilatas, de quibus cum presenti oscularem [*sic*] ostentionem facio, dicto nomine, gratis, etc., confiteor et in veritate recognosco vobis dicto nobili domino dompno Iacobo Guanter et Duran, vicario iam dictae villae et vicariae Cervariae ceterisque officialibus curiae vestrae vicariae, presentibus, quod, in pecunia numerata, in notarii et testium infra scriptorum presentia, in eademmet specie monetae, dedistis et solvistis mihi, dicto nomine, meque a vobis habuisse et recepisse confiteor, ex una parte, duas demedias dupeas auri, ex alia parte, un real de quatre y dos xamberchs plata et, ex alia parte, dues paperines ardots, in una quarum fuit reperti una libra et decem solidi et, in alia, una libra et sexdecim solidi, quae quidem respective quantitates, simul iunctae, sumam efficiunt novem librarum et sexdecim solidorum, misura Barcinone, et sunt pro concimilibus per vos repertis et adinventis in visura cadaveris quod mortum repertum fuit in termino loci de Llindàs, vicariae Cervariae, qui quidem homo, prout plenam noticiam et informacionem habetur, fuit et nominatur Raymundus Pau, dictus Claveria, agricola, eiusdem villae de Monblanch, ad quem dicti magnifici consuli, principales mei, tradiderunt ach/sive comandam fecerunt dictae novem librae et sexdecim solidi, una cum maiori quantitate, ut asserunt in presentis epistolis, ad effectum illas aportare, tradere et liberare reverendo Iosepho Pont, presbitero, in parrochiali ecclesia dictae presentis villae beneficiato, ad bonum computum unius pencionis illius censualis quod annis singulis, suo termino, Universitas de Monblanch reverendae Communitati Presbiterorum dictae

parrochialis ecclesiae Cervariae facit et prestat. Et ideo, renuntiando, etc., in testimonio presentem facio, dicto nomine, et firmo vobis apocam de soluto et satisfacto, etc. Actum, etc.

Testes sunt Franciscus Solsona, studens, et Iosephus Boldú, agricola, Cervariae.

Campanar de l'església parroquial de Santa Maria de Cervera.

2

1686, maig, 13. Cervera

Miquel de Cortiada, regent de la Reial Audiència de Catalunya, comunica als paers de Cervera que el Reial Consell agrairia que lliuressin el sometent al veguer per perseguir els homicides de l'home de Montblanc que va ser trobat mort al terme de la Guàrdia Lada (Montoliu de Segarra)

ACSG, Cervera, Lletres rebudes, paper solter.

Molt il·lustre senyors,

En lo Real Consell se ha tingut notítia que per exa vegueria van divagant los qui lo any passat tant atosment mataren, en lo terme de la Guàrdia, a un home de Monblanch. Seria fer un servey gran a Déu que estos delinqüents se poguessen capturar y, com per a poderho aconseguir se necessite de que se lliure sometent al veguer d'exa vila, pus altrament tindria ambaràs lo perseguir-los, lo Consell estimarà a vostra senyoria ajuden en esta captura lliurant al veguer lo sometent. Jo quedo desitjant moltas ocasions del major augment y lustre de exa vila y suplicant a Déu a vostra senyoria garde molts anys. Barcelona y maig, 13, de 1686.

Molt il·lustre senyors, besa la mà de vostra senyoria, son més affecte servidor,

Don Miquel de Cortiada, regent.

Senyors pahers de la vila de Cervera.

3

1686, setembre, 14. Cervera

Miquel de Cortiada, regent de la Reial Audiència de Catalunya, comunica als paers de Cervera que, malgrat les objeccions que ells han fet sobre el lliurament del sometent al veguer per perseguir els homicides de l'home de Montblanc que va ser trobat mort al lloc de la Guàrdia Lada, el Reial Consell continua creient que aquest lliurament pot ser efectuat.

ACSG, Cervera, Lletres rebudes, paper solter.

Molt il·lustre senyor,

He rebut la carta de vostra senyoria y, havent-la comunicat a estos senyors del Consell, no han despresiat lo reparo que vostra senyoria fa en ella de declarar sometent per lo fet de la Guàrdia, estant evocada la causa. Ab tot, per haver representat lo veguer de que se haurían fet alguns robos per eixos paratges, turbant lo comers dels mercats, ha paregut que vostra

senyoria, ab aquest particular motiu, poria lliurar lo sometent al veguer, pues, tenint-lo per est effecte, lograria, tal vegada, la ocasió de capturar als inculpats en la mort que·s féu lo any passat en la Guàrdia, assegurant a vostra senyoria que se ha advertit al veguer obre ab tota atenció y prudència y que se li han insinuat los reparos que poden dificultar los sometents, y se pot esperar obrarà de calitat, que no donarà motiu a queixa alguna. Déu guarde a vostra senyoria y conserve son major lustre. Barcelona y setembre, 14, de 1686.

Molt il·lustre senyor, besa la mà de vostra senyoria son més affecte servidor,

Don Miquel de Cortiada, regent

Molt il·lustre senyor los pahers de la vila de Cervera.

4

1686. Cervera

Felip Cerveró, advocat de la vila de Cervera, emet un vot contrari a la declaració de sometent per perseguir els homicides de l'home de Montblanc que va ser trobat mort al terme de la Guàrdia Lada i els autors de dos furts.

ACSG, Cervera, Lletres rebudes, paper solter.

Lo doctor Faliph Cerveró, advocat de la vila de Cervera, oït lo vot consultiu fet per lo magnífich doctor Francischo Casanoves, assesor del veguer y balle de la vila, terme y vegueria de Cervera, en la cort del veguer, a ont se a congregat lo Consell y lo noble senyor don Jaime de Gonter, veguer y balle de la vegueria y ballia de Cervera [y] dit assesor a fi y effecte de declarar sometent per ha perseguir alguns facinerosos culpats de una mort voluntària que·s féu lo any pasat de un home de Montblanch en lo lloch de la Guàrdia [Lada] y de altres dos casos que·s feren lo any pasat, lo un, als 30 de mars [de] 1685, entre lo lloch de la Manrresa[na] y lo lloch de les Alucis², fins a la creu dels Truchs, lo altre, als 6 de abril [de] 1685, de un home que isqué en lo camí rel entre Tàrrega y Cervera, al terme de la Torra de Saportella, ab una vara, atès y considerat que no co[n]ste ni ha fet constar ab informació presa per dit effecte que los homicidis del home de la Guàrdia qui són y en quins llochs estan recollits ho van divagant per la vegueria y, dels dos casos que feren lo any pasat conste de les enquestes fulminades en la cort del veguer, en dites dos enquestes no ennomenen los noms dels lladres ni se sab qui són ni ab informació presa aia fet constar dels tals delinqüens y nom de aquells a ont se recullen per los llochs de la vegueria, és de sentir y vota lo dit doctor Cerveró, advocat de la vila, que la declaratió de sometent per a perseguir dits facinerosos no té lloch de justícia per faltar los requisits que, en semblans actes de declaració de sometent, són necessaris, saltim per lo sometent que·s demane de perseguir los dits delats y culpats de dit homicidi y furts, per no saber ni aver fet constar qui són y en quins llochs de la vegueria se recullen, y que sols de gràcia per tenir atendènties les degudes que·s deuen tenir a les cartes dos que per

dit effecte a escrites lo noble senyor doctor Miquel de Cortiada, regent del Consell de sa magestat Real de Catalunya, als pahers de la vila per dit effecte y assegurats los que tenen vot per la declaratió de dit sometent que, en cas que lo dit noble veguer (lo que no·s creu), ab lo sometent alsat, lo[s] asosiats y demás gent que van en seguit del sometent entraven en terra de baró y feien algunes vecsacions y de aquelles lo dit baró ho barons feisin querela per rahó de dites vecsacions, dits prohòmens y consellers no vinguessen a patir-ne alguna cosa.

Notes

- 1.- Sobre el bandolerisme a la vegueria de Cervera: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Documents cerverins sobre bandolers (1545-1636)», *Bandolerisme, bandolers i bandositats*, Sant Martí de Maldà, 2009, p. 147-217. Per la Conca de Barberà cal consultar els diferents articles de Valentí Gual Vilà publicats a l'*Aplec de Treballs* (Montblanc), *Recull de Treballs* (Sarral) i *Recull* (Santa Coloma de Queralt).
- 2.- Les Oluges.